

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

на 2019 / 2020 навчальний рік

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 073 « Менеджмент»

Рівень вищої освіти - третій (освітньо-науковий)

Форма навчання – денна та заочна

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1

дисципліна - обов'язкова

Кількість годин за навчальним планом – 90 годин / 3 кредити ЄКТС

Загальна кількість годин	Лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторні	Форма підсумкового контролю
90	20	4	6	-	Екзамен

Викладач кафедри, який забезпечує проведення лекційних занять:

д.е.н., професор Олійник Т.І.

Викладач кафедри, який забезпечує проведення семінарських та практичних занять:

д.е.н., професор Олійник Т.І.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

У межах курсу здобувачі формують інтегральну та спеціальні (фахові) компетентності, особисті та професійні уміння та навички, а саме: опановують процес організації наукових досліджень економічних та соціальних проблем розвитку агропромислового комплексу; на підставі загальнонаукових та емпіричних методичних прийомів, оволодівають методами наукового дослідження, оволодівають навичками здійснення наукових досліджень і методологією наукового пошуку; здійснюють практичне застосування спеціальних методів економічних досліджень; формують науковий світогляд, творче мислення, і науковий підхід до вирішення перспективних завдань практичної управлінської діяльності; вивчають особливості побудови структури наукових праць різних рівнів і змістове наповнення їх складників; виробляють уміння застосовувати теоретичні знання в практичній управлінській діяльності.

МЕТА КУРСУ

Мета навчальної дисципліни — формування у здобувачів третього освітньо-наукового рівня освіти системи знань оволодіння теоретичними, методологічними та методичними засадами наукового дослідження, процесом наукового пізнання і творчості, навичками наукового пошуку в аграрному секторі менеджменту, отримання теоретичного і практичного досвіду систематизації набутих знань та вироблення умінь застосовувати теоретичні знання в практичній роботі при виконанні дисертаційної роботи.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- теоретична підготовка студентів з питань еволюції науки, її змісту і функції у суспільстві, сутність основних понять і категорій методології наукових досліджень;

- оволодіння методологією та процесом наукових досліджень, оцінка їх ефективності; вибір об'єкту, предмету та методів наукового дослідження;

- інформаційне забезпечення наукових досліджень та методика роботи над літературними джерелами;

- використання автоматизованих програм обробки інформації у наукових дослідженнях при застосуванні різних методів досліджень;

- складання звітів про проведену науково-дослідну роботу та оприлюднення результатів проведених наукових досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- основоположні поняття про науку і наукові дослідження;

- сутність методології та її складових;

- властивості застосування в наукових дослідженнях загальнонаукових, емпіричних, економіко-статистичних, монографічного, розрахунково-конструктивного, балансового, нормативного методів досліджень;

- вимоги до оформлення наукової роботи;

- алгоритм захисту наукової роботи.

уміти:

- організувати проведення наукового дослідження;

- правильно формулювати зміст, предмет і об'єкт дослідження;

- формувати структуру наукової роботи та інформаційну базу для її проведення;

- застосовувати методи наукового дослідження та виконувати аналіз і оцінку одержаних результатів;

- оформляти наукову роботу, оприлюднювати її результати та запроваджувати їх у виробництво.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі набувають такі **компетентності:**

інтегральна компетентність - здатність розв'язувати комплексні проблемні питання дослідницької діяльності у сфері менеджменту, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;

загальні компетентності:

- оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду;

- здатність до критичного мислення генерування нових складних ідей та синтезу цілісних знань;

- здатність до організації та проведення оригінальних наукових досліджень;

спеціальні компетентності:

- здатність до пошуку, обробки, аналізу та узагальнення проведення самостійних наукових досліджень у сфері менеджменту;

- здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

Програмні результати навчання:

- організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження з менеджменту у сфері аграрного сектору на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики;

- демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати наукової роботи.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Вивчення цього курсу передбачає повне та часткове формування відповідних компетентностей на ОНП «Менеджмент» (табл. 1).

Підготовка здобувачів з дисципліни «Методологія наукових досліджень» потребує активних методів навчання, які наближають навчальний процес до реальних професійних ситуацій.

Основними видами навчальних аудиторних занять по дисципліні є : лекції, семінарські, практичні й індивідуальні заняття, консультації.

Лекція - логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів. Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять і, водночас, методів навчання. Викладання лекційного матеріалу передбачає обов'язкову наявність дискусійного обговорення матеріалу питань, які розглядаються, оскільки за планом лекції здійснюється попередня самостійна підготовка здобувачів. У разі коли здобувачі самі формулюють проблему і під керівництвом викладача намагаються її вирішити, здійснюється проведення лекцій із застосуванням ігрових методів (застосовуються методи мозкової атаки, методи конкретних ситуацій та інші).

Семінари - форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські заняття проводяться у формі бесіди, рецензування та обговорення доповідей, дискусій, наукових та методичних семінарів, наукових конференцій.

Практичні заняття - форма навчального заняття, на якому здобувачі детально розглядають окремі теоретичні положення навчальної дисципліни та формують вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання сформульованих завдань. Наприклад, формулювання основних рубрикацій автореферату дисертаційного дослідження, обробка цифрового матеріалу за тематикою наукових досліджень здобувача із використання економіко-статистичних методів.

Таблиця 1

Компетентності та оцінювання рівня їх досягнення здобувачами

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності	Оцінювання
Здатність розв'язувати комплексні проблемні питання дослідницької діяльності у сфері менеджменту, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики	Частково: 1. В аспекті виконання завдань, передбачених професійною діяльністю за спеціальністю «Менеджмент» 2. Співвідноситься з метою курсу (який є одним із обов'язкових) та програмними результатами навчання за навчальною дисципліною	Поточне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду	Частково, в аспекті виконання завдань, передбачених професійною діяльністю за спеціальністю «Менеджмент»	Поточне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність до критичного мислення генерування нових складних ідей та синтезу цілісних знань	Повністю сформована. Співвідноситься з метою курсу та програмними результатами навчання за навчальною дисципліною	Поточне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність до організації та проведення оригінальних наукових досліджень у сфері менеджменту	Повністю сформована. Співвідноситься з метою курсу та програмними результатами навчання за навчальною дисципліною	Поточне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність до пошуку, обробки, аналізу та узагальнення проведення самостійних наукових досліджень у сфері менеджменту	Повністю сформована. Співвідноситься з метою курсу та програмними результатами навчання за навчальною дисципліною	Поточне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)
Здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту	Повністю сформована. Співвідноситься з метою курсу та програмними результатами навчання за навчальною дисципліною	Поточне (модульний контроль), підсумкове (екзамен)

Індивідуальне заняття - форма навчального заняття, що проводиться зі здобувачами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Консультація – форма навчального заняття, при якій здобувач отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування. За час викладання дисципліни проводяться дослідницькі, пошукові, аналітичні, поточні та екзаменаційні консультації.

Важливим елементом опанування змісту дисципліни є самостійна робота здобувачів під керівництвом викладача. Вона передбачає опрацювання навчальної літератури з дисципліни, наукової літератури й аналітичних даних за темою наукових досліджень здобувача, робота з комп'ютером, виконання письмових завдань, опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарських і практичних занять, оформлення проведених наукових досліджень у вигляді тез наукових конференцій та наукових статей.

Програмою вивчення дисципліни передбачено, що для формування професійної компетентності «здатність до впровадження результатів власних досліджень», здобувачі набувають її шляхом виступів за темами власних досліджень із дотриманням вимог щодо проведення та оформлення результатів наукових досліджень у вигляді тез, наукових статей, препринту.

Зміст дисципліни: Основоположні поняття про науку і наукові дослідження. Загальнонаукові методи наукових досліджень. Визначення проблеми та організація наукового дослідження Літературна форма представлення результатів наукового дослідження та інформаційне забезпечення їх проведення. Структура наукового дослідження та змістове наповнення його складників. Спеціальні методи економічних досліджень Оформлення, апробація та захист наукової роботи. Форми завершення наукових досліджень.

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу Харківського НАУ ім. В.В. Докучаєва», «Положення про екзамени та заліки в Харківському НАУ ім. В.В. Докучаєва», «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Харківському НАУ ім. В.В. Докучаєва».

Формування і оцінювання зазначених у таблиці 1 компетентностей досягається під час:

- виконання завдань із пошуку та опрацювання інформації наукових досліджень здобувача (оцінюється під час захисту ІНДЗ, участі у наукових конференціях, складанні екзамену);

- організації та планування самостійного навчання, виконання завдань (поточний та модульний контроль);

- професійного спілкування та участі в лекціях, семінарах, практичних заняттях (поточний контроль повноти і якості відповідей, активність і самостійність);

- знання нормативно-правової бази, що регламентує здійснення наукової діяльності в Україні (поточний контроль, оцінювання апробації наукових досліджень).

ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється у формі: усне опитування, фронтальне опитування, індивідуальне опитування, тестування. За час вивчення дисципліни здійснюється самоконтроль.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Здійснюється за тематикою ІНДЗ (до 10 хвилин із презентацією). Оцінюються такі компоненти: повнота розкриття теми, якість інформації, самостійність та креативність.

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Семестровий екзамен – форма оцінки підсумкового засвоєння здобувачами освітньо-наукового рівня теоретичного і практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід. Завданням екзамену є перевірка розуміння здобувачами програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни.

При оцінці знань і умінь на семестровому екзамені викладач дотримується таких правил:

Відмінно /А/ 90-100 балів навчальний матеріал засвоєно в повному обсязі, здобувач володіє необхідними знаннями і вміннями, точно формулює думки і обґрунтовує їх, знає основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, ілюструє теоретичні знання, робить узагальнення й висновки.

Добре /В/ 82-89 балів – відповідь здобувача підтверджує розуміння матеріалу, правильне застосування знань і умінь, необхідних для відповіді, але містить незначні помилки і неточності.

Добре /С/ 75-81 бал - Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при проведенні досліджень.

Задовільно /D/ 66-74 бали - Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Задовільно /Е/ 60-65 балів – у засвоєнні навчального матеріалу мають місце суттєві неточності, відповіді неглибокі, містять істотні помилки, у тому

числі у висновках до проведених досліджень. При викладенні матеріалу відсутня чітка послідовність.

Незадовільно /FX/ - Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки.

Незадовільно /F/ - Здобувач не відповідає.

Підсумкова оцінка виставляється на основі суми набраних балів за результатами поточного, модульного та семестрового контролю.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Курс передбачає індивідуальну та групову роботу.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим для конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані вчасно у встановлені терміни.
- Якщо здобувач відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультативного заняття.
- Під час роботи над індивідуальним науково-дослідним завданням не допустимо порушення академічної доброчесності.
- Презентація та виступи мають бути авторськими та оригінальними.